

Τμήμα Νοσηλευτικής Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Στρατηγικές ενίσχυσης της συμμετοχής του ασθενή στην κατ' οίκον φροντίδα

Δρ Πέτρος Κολοβός
Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό

Η Συμμετοχή στη Φροντίδα Υγείας

- Αποτελεί κεντρικό άξονα σχεδιασμού και δράσης της πολιτικής για την υγεία.
- Συνάδει με το κοινωνικοπολιτιστικό, νομοθετικό αλλά και επιστημονικό πλαίσιο (πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις).
- Αντανακλά την οργάνωση ενός δημοκρατικού και υπεύθυνου συστήματος υγείας.

Λόγοι που καθιέρωσαν τη συμμετοχή στη φροντίδα υγείας

- κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις,
- εθνικές & διεθνείς πολιτικές,
- νομοθεσία (έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα),
- ανάγκες φροντίδας υγείας,
- η ανάπτυξη των δομών της ΠΦΥ και
- αναφορές στη βιβλιογραφία.

Εννοιολογικές προσεγγίσεις (I)

Η διαδικασία που επιτρέπει στον ασθενή να πάρει μέρος στη λήψη αποφάσεων ή στην παροχή και αξιολόγηση μιας υπηρεσίας ή και ακόμα να ζητήσει γνωμοδότηση για θέματα που σχετίζονται με τη φροντίδα του (Brearley 1990).

Εννοιολογικές προσεγγίσεις (II)

«Η διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο λειτουργεί για το δικό του συμφέρον στη διατήρηση και προαγωγή της υγείας του, την πρόληψη της ασθένειας και την αποκατάσταση της υγείας ή, όπου η αποκατάσταση δεν είναι δυνατή στο αρχικό επίπεδο, στην προσαρμογή στην εναπομείνασα αναπηρία» (McEwen 1983).

Η Roulton (1999) περιγράφει τη συμμετοχή στο πλαίσιο της ΠΦΥ ως ένα ευρύ δίκτυο διαπροσωπικών επαφών μεταξύ αυτού που παρέχει και αυτού που λαμβάνει φροντίδα.

Οι σχέσεις αυτές μπορεί να τοποθετηθούν σε ένα συνεχές που αντανακλά το βαθμό ή επίπεδο της συμμετοχής του χρήστη.

Επίπεδα και βαθμός συμμετοχής

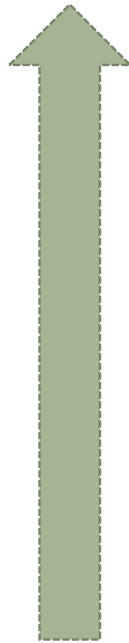

- συλλογική ή έμμεση προσέγγιση της διαδικασίας της συμμετοχής (collective or indirect participation) και
- η προσέγγιση της συμμετοχής σε ατομικό επίπεδο ή άμεση συμμετοχή (individual or direct participation).

Ο βαθμός της συμμετοχής κυμαίνεται κάθε φορά από ένα ελάχιστο σε ένα μέγιστο επίπεδο συμμετοχής με ενδιάμεσες διαβαθμίσεις.

Επίπεδα συμμετοχής στην ΠΦΥ

(Poulton, 1997)

Empowerment
Participation
Consumer satisfaction
Consultation
Health education
Information

Το πλαίσιο της Συμμετοχής

Περιγράφεται στο πλαίσιο της σχέσης ασθενή-θεραπευτή και σηματοδοτεί μια μεταβολή:

- Στο ρόλο του ασθενή,
- Στη μεταξύ τους σχέση και επικοινωνία και
- Στη φιλοσοφία & την οργάνωση της φροντίδας υγείας.

Αξία της συμμετοχής:

- **γνωστικά αποτελέσματα**
(απόκτηση γνώσεων, αξιολόγηση επίλογων, εκτίμηση κινδύνου),
- **αποτελέσματα που σχετίζονται με την τροποποίηση της συμπεριφοράς**
(ευαισθητοποίηση, αλλαγή στάσεων, συμμόρφωση),
- **άμεσα και μετρήσιμα αποτελέσματα**
(καλύτερα αποτελέσματα, ικανοποίηση, μείωση επιπέδου άγχους).

Παράγοντες που καθορίζουν το επίπεδο συμμετοχής

- τα χαρακτηριστικά του ασθενή/χρήστη,
- οι ανάγκες φροντίδας υγείας,
- απόψεις, πεποιθήσεις και πρακτικές των επαγγελματιών υγείας,
- η ανταλλαγή πληροφοριών,
- το πλαίσιο φροντίδας υγείας και
- το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο.

Συμμετοχή & Νοσηλευτική

- Έχει καθιερωθεί ως το μέσο για την ενίσχυση της **διαδικασίας λήψης των αποφάσεων**, την προαγωγή της **αυτονομίας** αλλά και τη βελτίωση της **ποιότητας ζωής**,
- Η εφαρμογή των αρχών της ενισχύεται από τη χρήση της **νοσηλευτικής διεργασίας**, την εφαρμογή των **νοσηλευτικών θεωριών** και την υιοθέτηση της **πρωτοβάθμιας νοσηλευτικής**,
- Παρουσιάζεται ως μία **εξατομικευμένη και ολιστική** προσέγγιση της νοσηλευτικής φροντίδας.

Η συμμετοχή στη κλινική πρακτική

- Προβληματισμός παραμένει για τον τρόπο και τις συνθήκες που μπορεί κάποιος να ενθαρρύνει τη συμμετοχή αλλά και για το πώς μπορεί να αξιολογηθεί τόσο η ίδια η διαδικασία όσο και τα αποτελέσματα που επιφέρει.
- Ο ρόλος του νοσηλευτή είναι ιδιαίτερα κρίσιμος, αφού οι πρακτικές που εφαρμόζει στην καθημερινή κλινική πρακτική, καθορίζουν και προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό το επίπεδο της συμμετοχής του ασθενή στη φροντίδα υγείας.
- Η υιοθέτηση κατάλληλων στρατηγικών που ενισχύουν τη συμμετοχή του ασθενή, αποτελεί μια πρόκληση για την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος αλλά και πρότυπο επαγγελματικού ρόλου.

Συμμετοχή και Κοινωνική Νοσηλευτική

- Οι κοινωνικοί νοσηλευτές υιοθετούν τις αρχές της συμμετοχής στη φροντίδα υγείας είτε σε σχέση με νοσηλευτικές παρεμβάσεις είτε με δραστηριότητες προαγωγής της υγείας.
- Οι κοινωνικοί νοσηλευτές θα πρέπει να δώσουν έμφαση στην ποιότητα και τη φύση των σχέσεων που αναπτύσσουν με τους ασθενείς τους και στον αντίκτυπο αυτών των σχέσεων στο επίπεδο της συμμετοχής.

Η σχέση ασθενή-νοσηλευτή είναι ιδιαίτερα σημαντική στην προαγωγή της συμμετοχής του ασθενή κατά την κατ' οίκον φροντίδα

Η συμμετοχή αυξάνει την υπευθυνότητα και κινητοποιεί τα άτομα στη λήψη κατάλληλων αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή τους και εξασφαλίζει μεγαλύτερη ποιότητα από την παρεχόμενη φροντίδα

**Ο κοινοτικός νοσηλευτής κατά τη
φροντίδα του ασθενή στο ίδιο του το
περιβάλλον διευκολύνει και
υποστηρίζει τη διαδικασία της
συμμετοχής εφαρμόζοντας στρατηγικές
όπως :**

Δημιουργία συνεργατικής σχέσης με τον ασθενή (partnership)

1. καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης,
2. αμοιβαίος σεβασμός & ειλικρίνεια,
3. ενσυναίσθηση,
4. μεταβίβαση δύναμης/ισχύος,
5. παροχή επιλογών,
6. ενθάρρυνση για ενεργό ανάμειξη σε πνευματικές (λήψη απόφασης, θέσπιση προτεραιοτήτων) και/ή σωματικές δραστηριότητες φροντίδας και
7. διευκόλυνση της συμμετοχής της ίδιας της οικογένειας.

Γνωριμία με τον ασθενή (getting to know the patient)

1. διερεύνηση και μελέτη των αναγκών του ασθενή σε βιολογικό, ψυχοκοινωνικό και πνευματικό επίπεδο,
2. αξιολόγηση και συνεκτίμηση των εμπειριών, των προσωπικών αξιών & προσδοκιών του ασθενή,
3. ενεργητική ακρόαση και υιοθέτηση κατάλληλων δεξιοτήτων επικοινωνίας.

Ενθάρρυνση της αυτοφροντίδας (self-care capacity)

1. εκτίμηση και αξιοποίηση των ικανοτήτων του ασθενή,
2. εφοδιασμό με γνώσεις και δεξιότητες,
3. μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και της αντίστοιχης ευθύνης και
4. έμφαση στην παιδαγωγική διάσταση της θεραπευτικής διαδικασίας με τη διευκόλυνση της ενδυνάμωσης του ασθενή και της προσωπικής του αυτονομίας.

Το αποτέλεσμα.....

- Η δημιουργία θεραπευτικού περιβάλλοντος.
- Η υιοθέτηση ενός μοντέλου επικοινωνίας και οργάνωσης της εργασίας προσανατολισμένο στον ασθενή και τις ανάγκες του (patient-centered).
- Η ισορροπία της ασυμμετρίας στη σχέση ασθενή – νοσηλεύτη.
- Η διασφάλιση της ποιότητας στην αξιολόγηση και βελτίωση της συμμετοχής του ασθενή.

Προβληματισμοί & Προοπτικές

- Αντίφαση με τον παραδοσιακό ρόλο του νοσηλευτή (ειδικός που γνωρίζει, κυρίαρχος στη λήψη αποφάσεων) και αυτόν του ασθενή (παθητικός αποδέκτης).
- Προβάλλουν την ανάγκη υιοθέτησης μιας κουλτούρας συμμετοχής κατά την παροχή της νοσηλευτικής φροντίδας.
- Περαιτέρω διερεύνηση των συμπεριφορών, στρατηγικών και πρακτικών που ενισχύουν τη συμμετοχή σε όλο το φάσμα της νοσηλευτικής πρακτικής σε διαφορετικές πτυχές πλαίσια φροντίδας (κλινικά και πολιτισμικά).

Συμπερασματικά

- Οι κοινοτικοί νοσηλευτές θα πρέπει να υιοθετήσουν στρατηγικές που εξισορροπούν την ασυμμετρία στη σχέση νοσηλευτή-ασθενή.
- Οι στρατηγικές αυτές αντανακλούν αλλαγές στην εκπαίδευση και την πρακτική. Κατάλληλες δεξιότητες και γνώσεις, καθώς και εκπαιδευτικές απαιτήσεις πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν.
- Ο κοινοτικός νοσηλευτής πρέπει να λειτουργεί ως σύμβουλος και συνεργάτης για τον ασθενή.

Σας ευχαριστώ!!!

